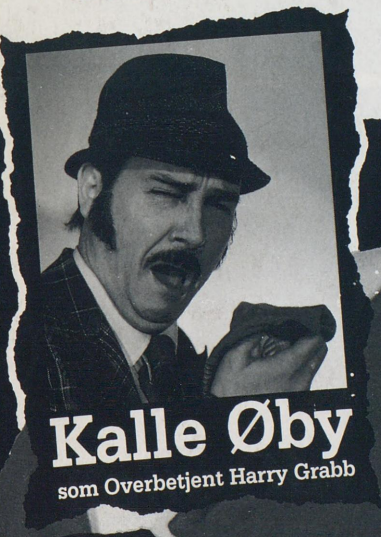

Skulle det
dukke opp flere lik...
... er det bare å ringe...

**ROGALAND
TEATER**

Sally Nilsson
som fru Lily Olsen

Kalle Øby
som Overbetjent Harry Grabb

Birgitte Victoria Svendsen
som Cecilie Werring

Arne Langaas
som Robert Vesterby

Tina Hartvig
som Vicky Lie

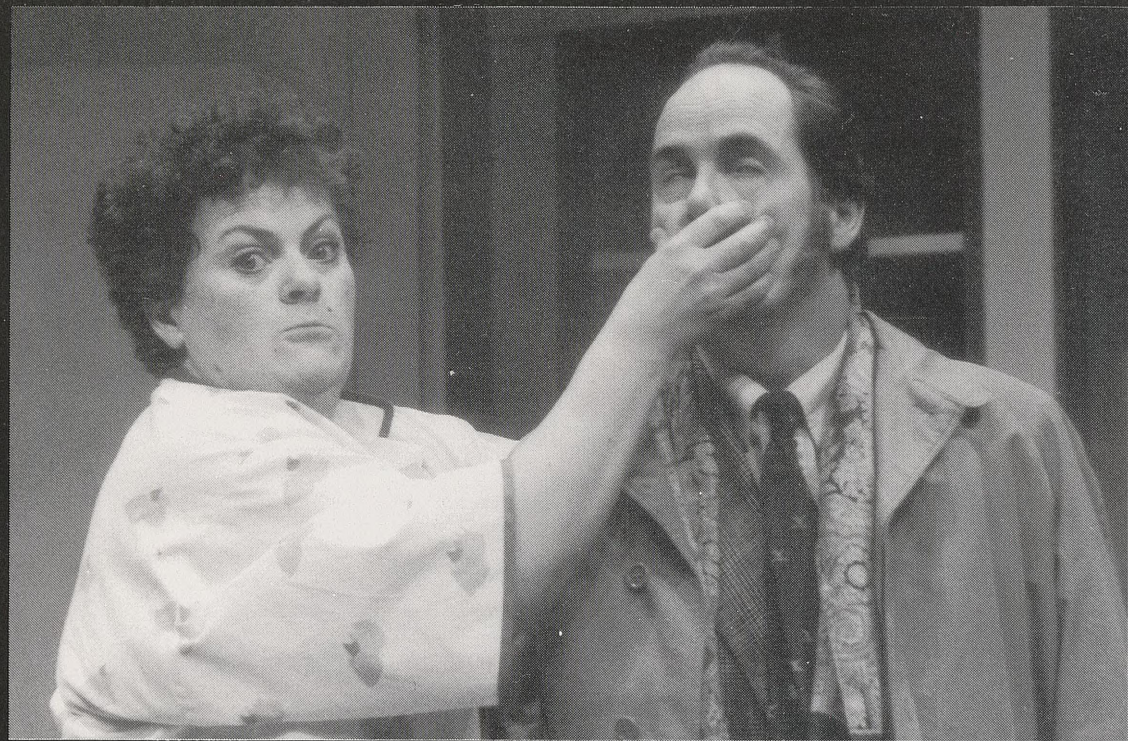
Signy Sandsberg
som Mariann Selby

Dennis Storhei
som Betjent Thorvald
Stang Kjeller

Ole A. Simensen
som Rickard Werring

Skulle det dukke opp flere lik... ... er det bare å ringe ...

av Jack Popplewell

oversatt av Kirsten Sørli

Regi: ..... Jan Grønli
Scenografi: ..... Anna Gisle
Musikk: ..... Asle Nilsen

Fru Lily Olsen ..... **Sally Nilsson**
Betjent Thorvald Stang Kjeller ..... **Dennis Storhøi**
Overbetjent Harry Grabb ..... **Kalle Øby**
Cecilie Werring ..... **Birgitte Victoria Svendsen**
Mariann Selby ..... **Signy Sandsberg**
Robert Vesterby ..... **Arne Langaas**
Vicky Lie ..... **Tina Hartvig**
Rickard Werring ..... **Ole A. Simensen**

Inspisient: ..... Kristin Boye Hansen
Lyssetter: ..... Torill K. Lund
Rekvisitør: ..... Torgeir Molaug
Scenemester: ..... Harald Czybulla
Sufflør: ..... Anne Lise Bjerkreim

Handlingen foregår på Rickard Werrings privatkontor i øverste etasje i Werring-gården.

1. akt: 1. scene: sent om kvelden. 2. scene: 15. min. senere. 3. scene: neste morgen
2. akt: samme kveld
3. akt: ettermiddag neste dag
Pause etter 1. akt.

Forestillingen varer ca. 2 timer og 30 min. Premiere på Hovedscenen 21. april, 1988.

Programfoto: Guro Waksvik. Forlag: Strakosch og Nordgreen.

For villig utlån av rekvisitter takker vi Rank Xerox A/S, Elektrolux Norge og Telesenteret.

Sats: Verbum, Trykk: Aase Grafiske

Pris: kr. 10.

Kveldens forfatter

Jack Popplewell hører med blant Englands mest populære lystspillforfattere. Til forskjell fra de fleste av hans kollegaer hadde han ikke teatererfaring da han i en alder av 42 år plutselig fikk antatt komedien *Blind Alley*. Dette var i 1963. Frem til 1975, da han trakk seg tilbake til en landsby i Nord-England, skrev han ett lystspill hvert år, og de fleste av dem gjorde stor lykke både i Londons West End og i utlandet.

Skulle det dukke opp flere lik er det bare

å ringe, eller *Busybody*, som det heter på originalspråket, skrev han i 1967. Det har til nå vært oppført to ganger i London, og utallige ganger i England for øvrig. I følge hans forlegger har stykket vært spilt i hele 29 land, deriblant de skandinaviske.

I Norge ble det spilt for første gang i 1970 på Oslo Nye Teater, med Aud Schø-nemann i hovedrollen. Denne oppsetningen dannet grunnlaget for filmversjonen samme året. For to år siden var turen kommet til Trøndelag Teater, og nå – til oss!

Skulle det dukke opp flere kriminalforfattere...

Et lite påaktet trekk ved de komiske gener er at de forutsetter at publikum deler et sett av normer for riktig atferd – at de har en felles forståelse for hvordan folk skal te seg. Bare når publikum mener at det på en eller annen måte er galt at herr X og fru Y havner i samme seng, kan de synes det er morsomt når sånt skjer. Et samfunn uten seksualmoral vil ikke få noe ut av en sexfarse. Enhver forfatter som vil skrive en komedie eller farse må finne nettopp et slikt sett av faste normer hos publikum, for så å la sine personer bryte med dem. Dette blir vanskeligere og vanskeligere. Jo galere verden blir, jo vanskeligere blir det å skrive komedier.

Kveldens forfatter har hentet sine normer fra den tradisjonelle kriminallitteraturen – en genre hvis spilleregler vi kjenner godt. Gunnar Staalesen, som selv er prisbelønnet krimforfatter, gir oss her noen glimt fra kriminallitteraturens aktverdige historie.

Kriminalfortellingen er en av våre yngste litterære gener – og samtidig en av de eldste.

Fortellinger om drap og voldsom død har eksistert like lenge som fortellerkunsten. Den norrøne sagaen *Gisle Sjursons saga* inneholder for eksempel et mordmysterium. Klassisk diktning – fra Bibelen til Voltaire – inneholder lignende elementer.

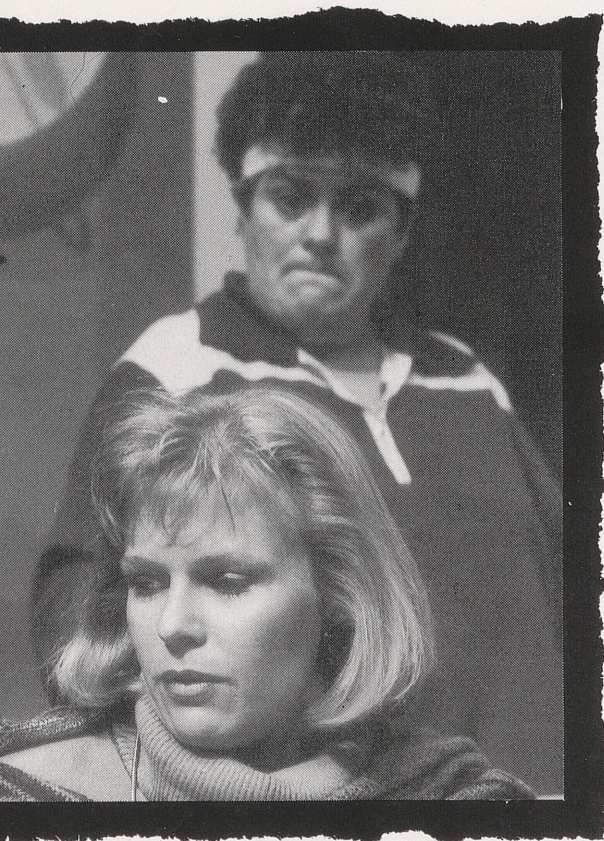

For oversiktens skyld blir det likevel nødvendig å skille mellom det vi i dag kaller kriminalliteratur, og fortellinger om mord og drap. *Mordet på Abel* (med Gud i rollen som detektiven) er, for eksempel, en moralisme. *Raskolnikov* er en psykologisk thriller. *Hamlet* er en westerfilm. *Kong Oedipus*, derimot, ligger tett opptil den moderne kriminalfortellingen – endatil med den originale vrien at detektiven etterforsker et mord han selv har begått – uten å vite om det (en fabel mange detektivforfattere i dag ville gitt den ene skrivemaskinen sin for å kopiere).

Som en definérbar litterær form dukket imidlertid kriminalfortellingen opp etter den industrielle revolusjonen. Da hadde en ny klasse kommet til, en opplyst middelklasse med behov for underholdning. Og politiet var blitt «menneskeliggjort» ved å bli en etat som i første rekke skulle beskytte befolkningen mot kriminelle overgrep, og ikke selv et redskap i diktaturet og politistatens tjeneste. *Slik* er det selvfølgelig mange steder ennå, men det er viktig å huske at kriminalfortellingen i hovedsak er en vestlig litterær form, som først og fremst har hatt sin utbredelse i de såkalte demokratiske land, sterkest i den anglosaksiske og den skandinaviske delen av verden.

Edgar Allan Poe regnes tradisjonelt som den moderne kriminalfortellingens far, som forfatter av novellen *Mordene i Rue Morgue* (1841). Poe skrev imidlertid bare

tre noveller som kan karakteriseres som kriminalfortellinger. Engelske forfattere som Wilkie Collins, Charlie Felix, til en viss grad Dickens og franskmannen Émile Gaboriau skrev alle bøker som hører til blant genrens første forsøk, men det var Arthur Conan Doyle, skaperen av Sherlock Holmes, som gjorde kriminalfortellingen til folkelesning – og som gav liv til den første av de virkelig «store» detektivene. Sett i våre dagers perspektiv kan bøkene om Sherlock Holmes faktisk leses som avant garde-litteratur, utforskning av en ny litterær genre, med en særpreget indre motsetning mellom et positivistisk livssyn, med stor tro på vitenskapelige metoder og analytisk innsikt, og en fin de siècle-sjel som henfaller til morfinisme og violinimprovisasjoner i depressive perioder.

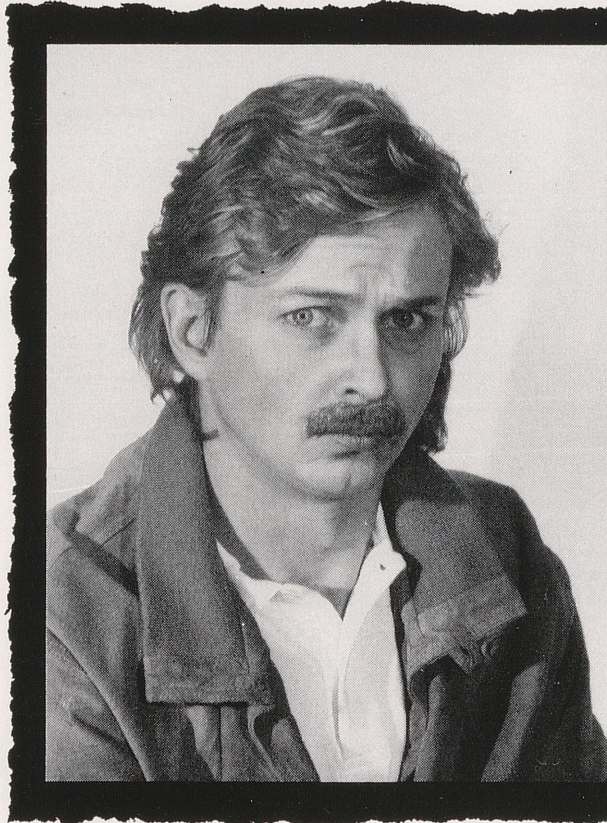
Etter Conan Doyle fulgte den såkalte «gullalderen» innenfor det klassiske – og i første rekke britiske – kriminalmysterium, med mesterlige utøvere som Dorothy L. Sayers, Agatha Christie og John Dickson Carr. Fra denne perioden stammer mange av genrens mest rigorøse regler – om «ærlighet» vis-à-vis leseren, ved at alle spor som fører til oppklaringen også skal være gitt leseren i god tid før oppklaringen finner sted – regler selv de beste fra tid til annen brøt. Denne skolen eksisterer stadig – delvis gjennom hyppige nyutgivelser av klassikerne, og delvis gjennom nye forfattere, som de siste årenes påskekrimfor-

fattere på NRK-TV, P. D. James og Ruth Rendell.

Som et opprør mot de pyntelige britene dukket den hardkokte amerikanske skolen opp på slutten av 1920-tallet, i første rekke ved Dashiell Hammett, senere ved Raymond Chandler, Ross Macdonald og en lang rekke andre. Som Chandler sa det om Hammett: han gav mordet tilbake til mennesker som virkelig begikk dem. Selskapslekene i britiske bibliotek var over. Nå inntok gangstere og prostituerte, korrupte politifolk og kyniske privatdetektiver scenen.

Parallelt med disse to skolene har det nesten hele tiden løpt en retning av tilsynelatende realistiske politiromaner, fra E. C. Bentley over Simenon, Hillary Waugh, Ed McBain og til de to svenske mesterne Sjöwall og Wahlöö, genrens siste «fornyere», fordi de for alvor legitimiserte en samfunnskritisk kriminalroman – også for venstresiden.

I dag er det ingen utpreget fornyelse å se. Kriminalgenren eksisterer som en av de strengeste, mest konservative og mest generetro av alle litterære retninger. Det stilles helt spesielle forventninger til den av det lesende publikum (forventningen til spenning, et mysterium, indre eller ytre dramatik og til slutt – aller helst – en overras-

kende slutt) – forventninger de aller fleste kriminalforfattere, med vekslende hell, prøver å oppfylle. Fra tid til annen dukker det opp en forfatter som prøver å gjøre noe helt nytt, men da blir eksperimentet som oftest «dømt over» i klassen for seriøs litteratur – og *der* har jo kriminaldiktningen, i følge skjønnåndene, aldri hørt til.

Kriminalgenrens strenge regelverk skimter man nesten alltid konturene av når den flytter inn på teatret. De fleste moderne kriminalkomedier – som *Sleuth*, *Dødsfellen* og aftenens forestilling – spiller ball-i-hatt med reglene, leker seg lystent med publikums genreforventninger og formår kanskje nettopp derfor både å overraske og muntre oss.

Og ikke glem at kriminalfortellingen hører til i teatret. Kriminalmysteriets dramaturgi er den samme som det store dramaets.

Kong Oedipus har jeg allerede nevnt, og Henrik Ibsen var en av litteraturhistoriens største kriminalforfattere. Det er bare så få som har oppdaget det.

Og skulle det dukke opp flere kriminalforfattere . . .

Nasjonalbiblioteket
Depotbiblioteket

Skulle det dukke opp flere lik er
det bare å ringe : av Jack

21g004733